

(Əvvəlki dəfə saylarımızda)

Ümumiyyətlə, Mədəniyyət Nazirliyi xalqın mədəniyyət sahəsində aparıcı qüvvəsi olduğuna görə, teatr, konsert müəssisələrinə, mədəniyyət evlərinə, kinoteatrlara çox ciddi fikir verməli və bu sahələrdə işlərini yüksək peşəkarcılıqla görməlidirlər. Ona görə də Mədəniyyət Nazirliyinə bu sahədə yüksək peşəkar insanlar işə götürülməlidir. Təvəssür edin ki, keçmiş Mədəniyyət nazirinin işə götürdüyü adamların çoxunun ümumiyyətlə bu sahələrdən heç bir xəbəri yox idi. Hətta nazir özü Rza Təhməsinin, Adil İsgəndorovun, Ağasadiq Gəraybəylinin, İsmayıl Dağıstanlının, Məlik Dadaşovun və bu kimi müxtəlif sənətkarların kim olduğunu belə bilmirdi. Bəs belə adamlar Azərbaycan mədəniyyətinə necə rəhbərlik edə bildirdilər?.. Yəqin ona görə də ölkə rəhbərliyi onları çox tez vəzifədən uzaqlaşdırdı...

Çox təvəssür ki, müstəqillik dövrümüzə uzun illər Mədəniyyət Nazirliyi bir Domokl qılıncı kimi teatrların başı üstündən asılmışdı. Nə onlara sərbəstlik verirdilər, nə də onlar üçün köklü heç bir iş görmürdülər. Belə şeyləri gördükcə fikirləşirdim ki, Mədəniyyət Nazirliyi teatrların nəyinə lazımdır? Maraqlı iş gördükdə mane olmağa? Ya da "mən də varam" deməklə onların işinin qarşısını almağa?.. Mən özüm Sumqayıt Dövlət Musiqili-Dram Teatrına rəhbərlik etdiyim 1989-1997-ci illərdə demək olar ki, tez-tez bunun şahidi olurdu və tez-tez də Mədəniyyət Nazirliyinin incəsənət idarəsinin "sarı koramalı" adlandırılan reisli ilə mübahisələrimiz olurdu. Eləcə də başqa teatr rəhbərləri də onun olından cana doymuşdular... Azərbaycan Dövlət Kino-Studiyası isə ora rəhbərlik edən şəxstəsiz rəhbərlərin əlində bir alət idi. Hətta onun Mədəniyyət Nazirliyinin əmri olmadan heç bir iş görə bilmirdilər. Və beləliklə, Azərbaycan kinosu bizim gözümüzün qarşısında tənəzzülə uğrayırdı və sonda da bugünkü vəziyyət yaranırdı...

Bələliklə, 1988-ci ildən çox dəyərli ziyalı, yaxşı təşkilatçı insan, böyük filosof, bir vaxtlar ulu öndər Heydər Əliyevin ən yaxşı nazir kadrlarından biri olan Zakir Bağirovun Əbürrəhman Vəzirovun əmri ilə qanunsuz nazir vəzifəsindən çıxarılması Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyinə böyük zərbə oldu. Çünki Zakir müəllim biz teatr rəhbərlərini çox qoruyurd və onun vaxtında Mədəniyyət Nazirliyində rüsvət deyilən mürdar moftum yox idi. Teatr rəhbərlərinə və teatrlara çox böyük köməkliklər olurdu. Hər il hər bir teatra beş tamaşa hazırlamaq üçün quruluş xərcləri verilirdi. Bundan əlavə də çoxlu mal-material verirdi. Hər bir teatra ildə bir tozu maşın və başqa maşınlar üçün ehtiyat hissələri də verirdi. Zakir Bağirovun nazir vəzifəsindən çıxarılması ilə Azərbaycan Mədəniyyətinin qara günləri başladı. Və həmin qara günlər bu günə qədər də davam eləyirdi və bütün bu illərdə teatrlara, konsert müəssisələrinə, Dövlət Kino-Studiyasına qarşı çoxlu haqsızlıq olub. Bax, bütün bunlar da Azərbaycan mədəniyyətinə böyük zərbə vurub...

İnanıram ki, Mədəniyyət Nazirliyində başda cənab Adil Kərimli olmaqla yaranan yeni komanda mənim bu təkliflərimlə, fikirlərimlə maraqlanacaqlar və bu sahədə böyük işlər görəcəklər. Çünki mən, ömrünün əlli ilindən çoxunu teatra, ədəbiyyata, jurnalistikaya həsr edən insan kimi ona çox inanıram.

Yaxşı. Gəlin, bir anlıq fikirləşək. Azərbaycan kinosunu dirçəltmək mögər doğrudanmı çətindir? Mən ömrümün təxminən qırx ilini rəhbər vəzifədə işləyən bir insan kimi deyirəm ki, bu, heç də çətin deyil. Ona görə də öz təkliflərimi vermək istəyirəm.

Birincisi, Azərbaycan Kino-Studiyasına dövlət tərəfindən pul ayrılmalıdır. Daha doğrusu, bu sahə üçün dövlət fondu yaradılmalıdır. Eləcə də varlı müəssisələr və sahibkarlar Azərbaycan kinosunun gələcəyi üçün bu sahəyə pul ayırmalıdır. Bu işə pul ayıran təşkilatdan vergi çox güzəştə tutulmalıdır. Bütün görülməli işlərə də kompleks yanaşmaq lazımdır. İlk öncə binanı təmir etmək və texniki bazanı yüksək səviyyədə qur-

REDAKTORDAN

Azərbaycan Dövlət Kino-Studiyasını dirçəltməyin yolları

(Şəxsi düşüncələrim)

maq lazımdır. Montaj, səs, dublyaj və başqa sahələrdə Avropa standartlarına uyğun qurulmalıdır. Kino çəkmək üçün yüksək səviyyəli paviyonlar olmalıdır. Yaxşı olar ki, ilk üç-beş il üçün kino çəkməyə dünyanın möşur ssenaristlərindən, rejissorlarından və operator-

Qubadlı, Şuşa, Ağdam, Kəlbəcər və Laçın cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin və rəşadətli ordumuzun sayəsində düşməndən azad olunub. Və hələ də Xankəndi, Xocalı, Ağdərə və Xocavənd erməni işğalındadır. Yəqin ki, tezliklə həmin yerlərimizi də böyük siyasət-

çil, sərkərdə İlham Əliyevin və qüdrətli ordumuzun sayəsində düşməndən azad edəcəyik. Dünya ələ bir ölkə yoxdur ki, öz doğma torpaqları ilə həmsərhəddə olsun. Bu, bizim milli faciəmizdir. Onu da vurğulayım ki, dünyada 250-dən çox ölkə var. Amma bu ölkələrin heç birində bizdə olan bu dövlətli hadisə yoxdur. İndi mən sizin hər ikiniz müracət edirəm. Siz niyə Kino İttifaqı "işğal eləyib", iki yer bölüşünüb, ay mənim özizlərim? Doğrudanmı elə ikiniz ayrıca oturub bir mənəvə gəlmək istəmirsiniz ki, bu ittiifaqları birləşdirəsiniz. Lap püşk atma yolu ilə biriniz sədr və biriniz də müavin olub. Azərbaycan kinosunun dirçəlməsinə köməklik edin. Axı özünüz də görürsünüz ki, Azərbaycan kinosu məhv olub. Elə siz özünüz də neçə illərdir ki, kinoya çəkilirsiniz. Axı bu gün sizin kimi böyük sənətkarların kinofilmlərə çəkilməsi çox vacibdir. Siz elə çəkilmiş gedən vaxtı cavan aktorlara, aktisralara ustad dərslə keçə bilərsiniz. Elə bir dərs ki, onları onu ali məktəbdə oxuyublar. Sizin birləşməyiniz yeni nazir Adil Kərimliyə də kino sahəsində gələcək işlərini qurmağa böyük köməklik olar. Azərbaycan milləti də bundan çox sevinər. Onu da bilin ki, ikihakimiyətlik tarixlər boyu heç kimə və heç bir millətə uğur getməyib. Onsuz da biz hər tərəfdən düşmənlə ohatosındayık. Daxildə də düşmənin olması bu, millətə böyük zərərdir. Axı mən bilirəm ki, siz hər ikiniz bu millətə çox sevirsiniz. Onu da bilirsiniz ki, vəzifə heç vaxt əbəd deyil. Amma millət əbəddir... Toki bu millətin xatirənə birləşin. Əgər belə olsa, bu xalqın sizə sevgisi on dəfə artar.

Yuxarıda yazdığımı mənim obyektiv təkliflərimdir. Ola bilər ki, bunlarla çoxu razı olmasın. Amma mən bunları yalnız Azərbaycan teatrlarının, mədəniyyətinin, kinosunun gələcək inkişafı xatirənə yazıram. Həm də əzəndən-xərdən dünya teatrlarını, kinosunu, mədəniyyətini, ədəbiyyatını, dramaturgiyasını bilən bir mütəxəssis kimi yazıram. Özüm də heç nəyin iddiasında deyiləm. Bəs qədər vəzifədə işləmişəm. Yaradıcı adam kimi 40-dan çox rol oynamışam. 140-dan çox tamaşaya quruluş vermişəm. 6 roman, 10 povest, 16 pyes, 20 ssenari, 150-dən çox hekayə, 1500-dən çox publisistik yazılar, oçerklər, məqalələr yazmışam. Artıq 73 yaşım var. İndi də çox ciddi formada bədii yaradıcılıqla məşğul oluram, jurnalist kimi də işlərimi görürəm və rejissor kimi də tamaşalara quruluş verirəm. Yeni öz millətim, onun ədəbiyyatını, incəsənətini sevon azərbaycanlı ki-

mi bacardığımı edirəm. Təvəssür rəhbərlikdən uzaq olsa da bütün bu sahələrdə lazım olan qədər işlər görmüşəm. Heç nəyin də iddiasında deyiləm. Sadəcə istəyirəm ki, Azərbaycan ədəbiyyatı, dramaturgiyası, teatrları, mədəniyyəti və kinosu dünya soviyyəsinə tanınсын. Bir daha vurğulayım ki, ölkələri onların yüksək iqtisadiyyatına, texnikasına görə yox, yaxşı, maraqlı, peşəkar ədəbiyyatına, teatrlarına, incəsənətinə, kinosuna, idmanına görə tanıyırlar. Bu sahələr hansı ölkədə yüksəkdirsə, həmin ölkə dünyada öndədir.

Qarabağ müharibəsi ilə biz özümüzü dünyada tanıdı bildik. İdamımız da bu gün yüksək səviyyədədir. İndi gəlin, ədəbiyyat, dramaturgiya, teatr, kino və incəsənətin bütün sahələrində də layiqincə tənqid. Axı bizim xalqımız çox istedadlı xalqdır. Sadəcə yuxarıda öyləşən məmurlar onlara lazım olan soviyyədə köməklik etməlidirlər. Teatrlara, kinomuzda sponsorluq edən təşkilatlara vergi sahəsində böyük güzəştlər olmalıdır. Bu da ölkə başçısının əmrilə olmalıdır. Bu köməklikdə də heç bir təmənnə immamalıdır... Həminin bir ali məqsədi olmalıdır. Teatrlarımızı, kinomuzun dirçəltmək. Bununla bağlı qarşılaşmış Türkiyəni bir daha yada salaq... Onların bu sahədə gördüyü işlər bizə bir nümunə olmalıdır. Ümumiyyətlə, mənim yuxarıda verdiyim təkliflər göydən gəlmiş. Hollivud, Bolivud və başqa inkişaf etmiş Kino-Studiyalar mənim yuxarıda dediyim fikirlərdən çox möhkəm yararlanıblar və bu gün dünyada tanınırlar.

Bəli, acı həqiqət olsa da Azərbaycan Mədəniyyətinə əvvəllər rəhbərlik edənlər bu xalqın mədəniyyətinin çox özünü fikirləşiblər... Yəqin ki, gələcək bu yeni komanda bundan sonra teatr və incəsənətin başqa sahələrini, ədəbiyyatımızı fikirləşəcək və bu sahələrdə çalışanlara lazım olan şəraitlər yaradacaqlar. Ən birinci isə onlara yüksək ömək haqqı, yüksək qonorar vermək üçün dövlət rəhbərliyi qarşısında məsələ qaldırılmalıdır. Bu məsələ müsbət həll olunanda bu sahədə çalışan insanlar da çalışacaqlar ki, Azərbaycan ədəbiyyatına, mədəniyyətinə, teatrlarına, kinosuna, musiqisinə, rəssamlığına lazım olan kimi xidmət etsinlər və bu sahələri dünyada lazım olan kimi tanıtınsınlar. Amma indi ilk növbədə biz hamılıqla mədəniyyətimizə gələn bu komandaya bacardığımız kimi köməklik etməliyik. Onlara beləliklə bu uğurlu işdə mane olmamalıyıq. Onlar teatr və kino forumlarını keçirən vaxtı çox maraqlı məsələləri ortaya qoydular və bu sahədə çalışan mütəxəssislər çox yaxşı təkliflər irəli sürdülər. Yəqin ki, bu təkliflər Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən gələcəkdə nəzərə alınacaq.

Bir daha vurğulayım. Ölkələri onun iqtisadiyyatına, sorvətinə görə yox, elminə, təhsilinə, ədəbiyyatına, mədəniyyətinə, idamına və bu sahələri yüksək səviyyəyə gətirən yarırlar. Və buna görə həmin xalqlara hörmət edirlər, sevirilər. Axı biz niyə bu sahələrdə birincilərdən biri olmaq? Bizim buna hom ağlımız və hom də istedadımız yətorincədir. Sadəcə bu işə rəhbərlik edənlər milləti dərin məhəbbətlə sevməli və bu yolda yorulmadan, usanmadan iş görməlidirlər. Biz dünya ədəbiyyatına Nizami Gəncəvi kimi böyük dihani bəxş elmişik. O, uzun illərdir ki, dünya ədəbiyyatının, fəlsəfəsinin bir nömrəli şəxsiyyətidir. Deməli, bu xalq adı xalq deyil. Bu xalq çox qədim kökləri, mədəniyyəti olan xalqdır. Qənu millətlər öz mədəniyyətlərini qurmaq üçün bizim mədəniyyətimizdən çox şeyləri ögürləyiblər. Biz də bu kökləri qədim mədəniyyətimizi lazım olan kimi ortaya çıxarıb, dünya xalqlarına təqdim etməliyik. Nəçə ki, hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın sayəsində muğam və aşiq sənətini dünyə xalqlarına lazım olan kimi təqdim eləyib bildik. Deməli, biz bunu bacarıyıq. Deməli, teatrlarımızı, kinomuzun dünyada tanıtmalı bacaracağıq. Yalnız bir şortlo. Dövlət soviyyəsinə də işlərə böyük və global dəstək olmaq şortilo. Allah bu müqəddəs işlərimizi avand eləsin.

Ağalar İDRİSOĞLU, Əməkdar incəsənət xadimi

